

NORSK
JOURNALISTLAG

Innsynsrett for journalister

*Sindre Granly Meldalen, jurist i Norsk
Journalistlag*

Hvorfor?

Jo Én hendelse provoserte Tarjei Leer x +

journalisten.no/bok-innsyn-innsynno/n-hendelse-provoserte-tarjei-leer-salvesen-sa-mye-at-han-ble-innsynsforkjemper/4...

Apper Bookmarks Lokal- og regionavi... Elvis arkiv Elvis Intake (fin elvis...

Og tar imot henvendelser fra andre journalister, som han enten besvarer etter beste evne selv, eller sender videre til andre spesialister.

– **Verktøy i verdensklasse**

– Jeg tror at det som gjør at innsynsverktøy appellerer så veldig til meg, er at det byr på **en måte å jevne ut det ubalanserte maktforholdet mellom journalister og det som ofte er profesjonelle kilder.** Kilder som er selektive på de svarer på, som svarer muntlig på noe og skriftlig på noe annet, og som siler ut hvilke dokumenter de gjør tilgjengelig, sier Leer-Salvesen.

Han oppsummerer:

– Innsyn gir en følelse av mer egen kontroll over informasjonen.

– *Må man være en litt spesiell type journalist, eller menneske, for å bli god på innsynsarbeid?*

– Nei, jeg tror ikke det. Kanskje før, da man måtte møte opp på pressesenteret i regjeringskvartalet, bla i ringpermer og fylle ut skjemaer. Sånt appellerte nok til en smalere gruppe.

I dag er situasjonen ganske annerledes:

Skriv her for å søke

14:48 07.04.2021

- I kjernen av samfunnsoppdraget.
- Gir rettigheter til info.
- Gir stort tilfang av saker.
- Innsynsjobbing er ikke en isolert metode. Det er et verktøy som kan og bør kombineres med resten av metodene.

Offentleglova

Søkeresultat - Lovdata Pro

lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2006-05-19-16?searchResultContext=1376&rowNumber=1&totalHits=2412

LOVDATA PRO

Rettskilder Rettsområder Register Avansert søk

Offentleglova LOV-2006-05-19-16

LOV-2006-05-19-16 Offentleglova - offl

- Kapittel 1. Innleiande føresegner (§§ 1 - 5)
- Kapittel 2. Hovudreglane om innsyn (§§ 6 - 10)
- Kapittel 3. Unntak frå innsynsretten (§§ 11 - 15)
- Kapittel 4. Saksbehandling og klage (§§ 16 - 20)
- Kapittel 5. Slutføresegner (§§ 33 - 34)

Sjå tidlegare lov 19 juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven).

Kapittel 1. Innleiande føresegner

§ 1. Formål

Formålet med lova er å leggje til rette for at **offentleg verksemd er open og gjennomiktig, for slik å styrkje informasjons- og ytringsfridommen**, den demokratiske deltakinga, rettstryggleiken for den enkelte, tilliten til det offentlege og kontrollen frå ålmenta. Lova skal òg leggje til rette for vidarebruk av offentleg informasjon.

§ 2. Verkeområdet til lova

Offentleglova

Tre hovedmuligheter:

- Følge en postjournal og bestille dokumenter (som einnsyn.no)
- Be om innsyn i dokumenter (definert i § 4) i en konkret sak (§ 28 annet ledd) – også de som ikke er journalført
- Be om innsyn i «sammenstillinger» (§ 9)

Hvordan?

Å be om innsyn i dokumenter etter [offentlighetsloven \(offentleglova\)](#):

- Utgangspunktet: «Jeg ber om innsyn etter offentlighetsloven»
- Hovedregelen i § 3: «Saksdokument, journalar og liknande register for organet er opne for innsyn dersom ikkje anna følgjer av lov eller forskrift med heimel i lov. Alle kan krevje innsyn i saksdokument, journalar og liknande register til organet hos vedkommande organ.»
- Utgangspunktet for innsynskravet er i § 28 annet ledd: «Innsynskravet må gjelde ei bestemt sak eller i rimeleg utstrekning saker av ein bestemt art. Dette gjeld ikkje når det blir kravd innsyn i ein journal eller liknande register»
- Definer hva du ber om innsyn i (om det f eks er «alle dokumenter i saken» eller kommunikasjon mellom parter om en sak), og gjerne en tidsperiode.

Hvem?

-
- Alle offentlige organer. Følger av [offl. § 2](#):

- Lova gjeld for

a) staten, fylkeskommunane og kommunane,

b) andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift,

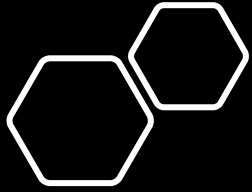
c) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune **direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet** i rettssubjektet, og

d) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte **har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet** i rettssubjektet

- Med noen [unntak i forskriften](#)

Hva er et dokument?

- Utgangspunktet: «ei logisk avgrensa informasjonsmengde» etter offentleglova § 4.
- Brev, e-post, elektroniske kalenderinnføringer og tekstmeldinger i alle former.
- Telefonlogger
- Det er innholdet, ikke hvordan det er lagret, som normalt er det avgjørende, samt hvem som har kommunisert.
- Kan gjøre det mulig å komme «på innsiden»
- Journalføringen er ofte mangelfull. Det er ofte en egen verden av dokumenter «under» journalen.

Lydlogger og
videoer er
dokumenter

Slik var samtalene mellom MS «Roald Amundsen» og AMK

«Roald Amundsen» sendte to pasienter til sykehus med taxi. Natta før ble det vurdert å evakuere en av dem med helikopter, viser lydloggen fra samtalen mellom skipslegen og AMK.

Inghild Eriksen
Journalist

Eirik Hind Sveen
Journalist

Petter Strøm
Journalist

Marit Eilertsen
Journalist

Publisert 18. aug. 2020 kl. 13:31
Oppdatert 18. aug. 2020 kl. 21:14

Sammenstillinger

The screenshot shows the Lovdata Pro website interface. The browser address bar displays 'lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2006-05-19-16/§9'. The page header includes 'LOVDATA PRO' and navigation options like 'Rettskilder', 'Rettsområder', 'Registre', and 'Avansert søk'. A search bar contains the text 'Hurtigsøk i hele Lovdata...'. The main content area shows the text of § 9 and § 10. § 9 is highlighted in yellow and reads: '§ 9. Rett til å krevje innsyn i ei samanstilling frå databasar. Alle kan krevje innsyn i ei samanstilling av opplysningar som er elektronisk lagra i databasane til organet dersom samanstillinga kan gjerast med enkle framgangsmåtar.¹ 1 Jf. § 3.' § 10 reads: '§ 10. Plikt til å føre journal. Tilgjengeleggjering av journalar og dokument på Internett. Organet skal føre journal etter reglane i arkivlova¹ med forskrifter. Kongen kan gi forskrift om at organ som fører elektronisk journal, skal gjere han allment tilgjengeleg på Internett, og om korleis det skal gjerast. Organ som er omfatta av lova her, kan gjere dokument allment tilgjengelege på Internett, med unntak for opplysningar som er underlagde teieplikt² i lov eller i medhald av lov. Kongen kan gi forskrift om tilgjengeleggjering av dokument på Internett og om at visse typar dokument kan gjerast tilgjengelege på Internett, og om korleis det skal gjerast.' The left sidebar shows a table of contents for the document, with § 9 highlighted. The bottom of the screenshot shows the Windows taskbar with the time 15:30 and date 07.04.2021.

- § 9: En døråpner.
- Åpner for å be om innsyn i «alt».
- Sammenstillingen blir et nytt dokument.
- Kan også brukes til å be om dokumentlister.
- Men obs: krav om «enkle framgangsmåtar»

Hvis du ikke får svar

- Manglende/sene svar er et stort problem. Vårt beste våpen er «mas», purring og klaging.
- § 32 annet ledd: «Dersom den som har kravd innsyn, ikkje har fått svar innan fem arbeidsdagar etter at organet mottok kravet, skal dette reknast som eit avslag som kan påklagast etter første ledd».
- Noen ganger er det akseptabelt at det tar noe lenger tid. Men ikke mye.
- Purring gir raskere svar.

Å be om innsyn er en åpen måte å jobbe på

-
- Graveprosjekter har ofte en skjult periode, hvor en kanskje ikke vil varsle den som f eks tipset gjelder.
 - Når du ber om innsyn blir innsynskrav et dokument som det normalt er knyttet innsynsrett til. Det har også noen fordeler og ulemper. Det kan gi kilder på «innsiden». Og [føre til kontakt med den saken gjelder.](#)

Noen vanlige grunner til avslag

§ 13: Taushetsplikt.

§ 14: Interne dokumenter

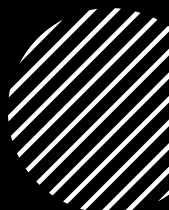
§ 15: Råd og vurderinger

https://lovdata.no/NL/lov/2006-05-19-16/KAPITTEL_3

Klagebrevene

Klag på 1-2-3

Utkast til klagebrev over avslag på innsyn til fri bruk for alle. Klagen skal sendes til den virksomheten som har nektet innsyn.

Se også:

- * Slik bruker du klagebrevene.
- * Råd og tips for innsyn og klager.

Spørsmål rettes til Sindre Granly Meldalen, 958 86 861,
sindre@presse.no.

Gjelder offentlighetsloven? (§ 2)

Følger ikke offentlighetsloven fordi det er en

[§ 2 \(1\) c og d, 1, 2 og 3](#)

Utkast til klagebrev

<https://presse.no/offentlighet/klag-pa-1-2-3/>

Klagebrevene

Hele dokumentet unntas, ikke bare opplysningene (§ 12)

"Misvisende inntrykk"	§ 12 (1) a	Utkast til klagebrev
"Urimelig arbeidskrevende"	§ 12 (1) b	Utkast til klagebrev
«Den vesentligste delen av dokumentet»	§ 12 (1) c	Utkast til klagebrev
Relevante avgjørelser og uttalelser til § 12		Les mer

Taushetsplikt (§ 13)

Taushetsplikt § 13 (må kombineres med en egen lovbestemmelse som oppstiller taushetsplikt)	§ 13	
Taushetsplikt for personlige opplysninger	§ 13 (1) nr. 1 (forvaltningsloven)	Utkast til klagebrev

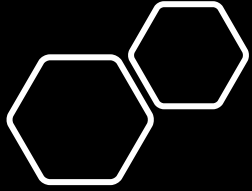
<https://presse.no/offentlighet/klag-pa-1-2-3/>

Taushetsplikt

- § 13 er en bestemmelse som gir mulighet til å unnta dokumenter pga taushetsplikt. Men den må kombineres med en særbestemmelse om taushetsplikt for det saken gjelder. Ofte er det hovedbestemmelsen om taushetsplikt: § 13 i forvaltningsloven. Den gjelder:
 - 1) noens **personlige forhold**, eller
 - 2) tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår
- Er en **skal-bestemmelse** – forvaltningen plikter i utgangspunktet å unnta taushetsbelagte opplysninger.
- Misforstås ofte / unntas for ofte. Å bryte taushetsplikt er straffbart – fører til forsiktighetskultur.

Taushetsplikt – personlige forhold

-
- Opplysninger som det er vanlig å ville holde for seg selv. F eks om helseforhold.
 - Nøytral informasjon som navn, fødselsnummer osv er ikke «personlige forhold», men de kan være det hvis det gjøres at informasjon kan kobles med noe sensitivt.
 - Hva som regnes som personlige forhold det er knyttet taushetsplikt til kan variere fra sak til sak og person til person. Det er høyere terskel for at det er det f eks for ledere i det offentlige.
 - NB: Det er i utgangspunktet bare opplysningene som skal unntas, ikke hele dokumentet. Se § 12.

Klagemulighetene når et avslag er begrunnet med taushetsplikt

- Et mulig klagegrunnlag kan være at du mener opplysningene faktisk ikke er underlagt taushetsplikt.
- Et annet at du mener det ikke er behov for beskyttelse knyttet til opplysningene - forvaltningsloven § 13a. F eks hvis det er “alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder”.
- Ved samtykke – offl. § 13 tredje ledd.
- Merinnsyn (mer om det senere) kan ikke vurderes når det er taushetsbelagte opplysninger. Men for opplysninger som er i et grenseland skal det gjøres en «interesseavveining».

Forespørsel om samtykke:

The screenshot shows a web browser window displaying the LOVDATA PRO website. The page title is "LOV-2006-05-19-16 Offentleglova - offl". The main content area displays the text of § 13, "Opplysningar som er underlagde teieplikt". The text is as follows:

§ 13. Opplysningar som er underlagde teieplikt

Opplysningar som er underlagde teieplikt i lov eller i medhald av lov, er unnatekne frå innsyn.

Føresegnene i forvaltningsloven om teieplikt gir sjølvstendige rettssubjekt som er nemnde i § 2 første ledd bokstav c eller d i lova her, høve til å gjere unntak for dokument og opplysningar i same omfang som dei gir forvaltningsorganet det.

Gjeld innsynskravet eit dokument som inneheld opplysningar som er underlagde teieplikt, og denne plikta fell bort dersom den som har krav på tystnad samtykkjer, **skal innsynskravet saman med ei eventuell grunngiving på oppmoding leggjast fram for vedkommande med ein høveleg frist til å svare.** Svarar vedkommande ikkje, skal dette reknast som nekting av samtykke.

The browser's address bar shows the URL: lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2006-05-19-16/§13. The browser's taskbar at the bottom shows the time as 11:49 on 28.01.2022.

Interne dokumenter

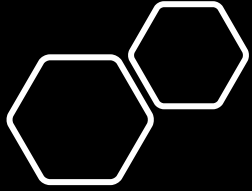
-
- § 14: «Eit organ **kan** gjere unntak frå innsyn for dokument som organet har utarbeidd for si eiga interne saksførebuing».
 - F eks all skriftlig kommunikasjon internt i et organ (et departement etc). Det er altså i utgangspunktet innsynsrett, men så **kan** det unntas.
 - Fordi det er en kan-bestemmelse, må organet vurdere å gi merinnsyn (§ 11 – mer om det litt senere).
 - Det er ikke internt hvis det er sendt ut av organet.
 - [Eks som illustrerer grensene.](#)

Råd og vurderinger utenfra

- § 15 første ledd: «når det er nødvendig for å sikre forsvarlege interne avgjerdsprosessar, kan organet gjere unntak frå innsyn for dokument som organet har innhenta frå eit underordna organ til bruk i den interne saksførebuinga si».
- § 15 andre ledd: «Det kan vidare gjerast unntak for **delar av dokument** som inneheld **råd om og vurderingar av korleis** eit organ bør stille seg i ei sak, og som organet har innhenta til bruk for den interne saksførebuinga si, når det er påkravd av omsyn til ei forsvarleg ivaretaking av det offentlege sine interesser i saka»
- Vurderingene likner de som skjer etter § 14, bare at det er informasjon som er bestilt «utenfra» eller «nedenfra».
- Kan-bestemmelser – det skal vurderes merinnsyn.
- [Eksempel](#).

Merinnsyn

- § 11: «Når det er høve til å gjere unntak frå innsyn, skal organet likevel vurdere å gi heilt eller delvis innsyn. Organet bør gi innsyn dersom omsynet til offentleg innsyn **veg tyngre enn** behovet for unntak.»
- Gjelder bare kan-reglene («når det er høve») – dvs ikke ved taushetsplikt. Men når det er kan-regler skal det alltid vurderes. Noen ganger skjer det dessverre på automatikk.
- Skal vurderes helt konkret i saken det gjelder. [Eksempel på hvordan det skal gjøres er i pkt. 3 denne uttalelsen.](#)
- Vurderingen kan være ulik på ulike deler av prosessen. Når en sak er avsluttet er adgangen snever. Men mye av poenget med innsynsretten er å gi mulighet til debatt underveis – et paradoks.

Let etter
kommunikasjon
som ikke er
intern

- Fordi det er adgang til å unnta interne dokumenter og ulike former for råd – og klagemulighetene kan være begrensede – kan det ofte være lurt å tenke om det kan være kommunikasjon med andre parter om det du er ute etter. Det er mye mindre adgang til å unnta ut- og inngående kommunikasjon.

Bør du klage?

-
- En god klage starter med å lese avslaget, prøve å skjønne det og se om det er et poeng med å klage eller om avslaget er velbegrunnet.
 - Et fint sted å begynne: Be om en utvidet begrunnelse. § 31 annet ledd: «Den som har fått avslag, kan innen tre veker frå avslaget vart motteke, krevje ei nærare grunngiving for avslaget der hovudomsyna som har vore avgjerande for avslaget, skal nemnast».
 - Be om hjemmel (bestemmelsen) for avslaget hvis det ikke er oppgitt ([§ 31 første ledd](#))
 - Systemet legger til en viss grad opp til at det må klages: Innsynskrav trenger ikke å begrunnes, og det første avslaget trenger ikke å være veldig spesifikt.

Eksempler på klage: telefonlogg

Telefonlogger - Sivilombudet - Dagbladet ☆ 📧 ☁

Fil Endre Visning Sett inn Format Verktøy Utvidelser Hjelp Sist redigert 4. august 2022

100% Normal tekst Arial

Det kan tale mot at en telefonlogg omfattes av saksdokumentbegrepet at loggen ikke er egnet til å gi allmennheten informasjon om hva samtalen gjaldt eller på hvilken måte denne var knyttet til en sak eller ansvarsområdet til det offentlige organet. Opplysninger om arbeidsrelaterte telefonsamtaler har likevel likheter til andre avgrensede informasjonsmengder som har blitt ansett som saksdokumenter etter offentleglova, slik som kalenderoppføringer. I likhet med at kalenderoppføringer i Outlook ikke vil si noe om hva som faktisk ble sagt eller gjort i møtet, vil ikke telefonlogger kunne gi informasjon om hva som ble sagt i telefonsamtalen. Det vil også variere om en kalenderoppføring inneholder informasjon om hva et møte gjelder. Også en kalenderoppføring som bare angir hvem man skal ha møte med, vil kunne være et saksdokument.

Hensynet bak offentlighetsprinsippet er at allmennheten skal ha anledning til å kreve innsyn i dokumenter og opplysninger som kan gi informasjon om hvordan forvaltningen arbeider. Etter formålsbestemmelsen i offentleglova § 1 skal forvaltningen være åpen og gjennomsiktig, og loven skal legge til rette for tilliten til det offentlige og kontrollen fra allmenheten.

Å få vite hvem som har vært involvert i viktige beslutningsprosesser, på hvilke stadier dette skjedde og hvem som eventuelt ikke har blitt hørt, kan også være verdifull informasjon for offentligheten. Også informasjon som dokumenterer hvem som har snakket med hvem i en sak eller om et tema innenfor organets ansvarsområde, kan ha betydning for allmenhetens innsikt i og tillit til forvaltningens beslutningsprosesser, saksbehandling og avgjørelser.

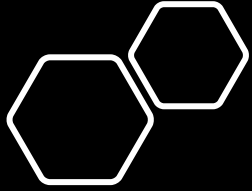
Grensen mellom dokumenter og elektroniske spor er ellers i liten grad omtalt i rettskildene, og forarbeidene der det er vist til grensen mot elektroniske spor er relativt gamle, sett i lys av den teknologiske utviklingen. Selv om rene bakgrunnsprosesser som automatisk loggføres i et datasystem klart faller utenfor dokumentbegrepet i offentleglova, må den nærmere grensen mot elektroniske spor vurderes konkret i den enkelte saken og i lys av formålet med avgrensingen.

En telefonlogg vil etter ombudets syn ikke gi mer informasjon enn det som normalt fremkommer av opplysninger om en e-post eller et brev (avsender, mottaker og tidspunkt for forsendelsen), og det er derfor heller ikke nærliggende å anse innholdet i telefonloggen som elektroniske spor ut fra de hensyn som er nevnt i forarbeidene om personvern m.m. Selv om

Eksempler på klage: telefonlogg

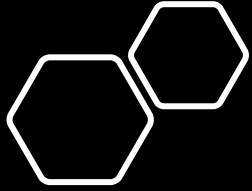
2. Er innsyn i telefonlogger omfattet av innsynsretten etter offentleglova?

- (19) Spørsmålet blir etter dette om en telefonlogg er av en slik karakter at den omfattes av innsynsretten etter offentleglova.
- (20) Med telefonlogg forstår ombudet de sentrale opplysninger om hver enkelt telefonsamtale, som lagres automatisk etter at en telefonsamtale er foretatt. Telefonloggen vil vises under menyen for dette på telefonen. Telefonloggen viser hvem som deltok i samtalen, om samtalen var innkommende eller utgående, når den fant sted og hvor lenge den varte.
- (21) Dokumentbegrepet i offentleglova er som nevnt vidt formulert og teknologinøytralt. Det omfatter alle typer informasjon uavhengig av hvordan informasjonen er lagret eller hvordan informasjonen kommer til uttrykk. Det avgjørende for hva som utgjør ett dokument vil være «kva informasjon som innholdsmessig hører saman».
- (22) Informasjon om partene i samtalen, om samtalen var inn- eller utgående, samt tidspunkt og lengde for samtalen hører innholdsmessig sammen. Det er dermed naturlig å anse den enkelte telefonlogg (opplysninger om hver enkelt telefonsamtale) som ett dokument. Informasjonen er logisk avgrenset og elektronisk lagret på telefonen hvor det er mulig å hente den frem for senere lesing eller lignende. Vilkårene for å anses som et «dokument» etter offentleglova § 4 første ledd er etter ombudets syn oppfylt.
- (23) Oppføringene i en telefonlogg synes også å oppfylle vilkåret etter offentleglova § 4 andre ledd om å være kommet inn til et organ, eller å være informasjon/opplysninger som organet selv har opprettet. På samme måte som en kalenderoppføring vil informasjon knyttet til en oppringing være initiert av eller mottatt hos organet. Oppføringene må også anses som ferdigstilt, ettersom det ikke er hensikten å redigere eller endre innholdet i oppføringene etter at en telefonsamtale har funnet sted. Om den samlede oversikten over alle samtalene i en gitt tidsperiode kan utgjøre kun ett, og ikke flere dokumenter, tar ombudet ikke stilling til.

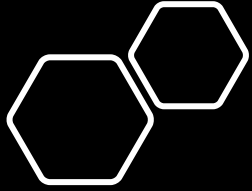
Kongen i statsråd ...

- Ikke klag til Kongen i statsråd! Da mister du muligheten til å gå til Sivilombudsmannen.

Veien videre

- [Ombudets innsynsguide](#)
- [Justisdepartementets rettleiar](#)
- [Klagemalene](#)
- [Sivilombudets uttalelser](#)

Veien videre

- [Hent inspirasjon.](#)
- Men ikke la deg skremme: Innsynsretten er ikke forbeholdt de som leverer Skup-rapporter. Det er et verktøy som kan brukes til både enkle og vanskelige ting. Senk terskelen for å bestille og klage, bruk det som en vanlig del av journalistikken.